

bil kratkoma edino zato odpuščen iz službe! Pa ne samo to. Priznani pedagog, ki so bili na glasu kot vzor pridnosti in delavnosti, je ta strankarski apostol tako brezsrčno šikaniral in preganjal, da jim je popolnoma zagrenil njih poklic!

Ta mož, ki ni poznal niti najnavadnejših zakonitih predpisov, je zidal svojo moč in veljavo na ovaduhih in denunciantih, ki jih je sam organizoval, čeprav je vedel, da s takim početjem demoralizuje učiteljstvo!

Neki učitelj, ki ga je prejšnji nadzornik zaradi neumorne delavnosti in pridnosti vedno hvalil in bil dvakrat odlikovan z najvišjega mesta, ni našel milosti v očeh tega gornjeavstrijskega Lanovca, in sicer zaradi tega ne, ker je sprejel mandat svobodomiselnega učiteljstva k VIII. gornjeavstrijski daželni učiteljski konferenci. Ker ni mogel pobiti drugega vzroka, mu je očital njegove kratke turistične, oziroma biciklistične hlače. Opoval ga je navzlic jasnim nadzorniškimi predpisi (§ 4), pri lokalni (inšpekcijski) učiteljski konferenci, pri odprtem oknu tako sirovo in neotesano, da so se vsi spogledovali nad tem nadzornikovim nastopom. Ko se je hotel ta učitelj opravičiti, zagrmil nad njim, da mora molčati!²⁾ Na to je pa tožil učitelj nadzornika pri c. kr. okrajnem sodišču zaradi razžaljenja časti. A napravil je račun brez „značajnega“ nadzornika! Ta je bil še pred razpravo v neprestani pismeni zvezi s pričami tožiteljevimi. Posledica te pismene zveze je bila: priče so postale pozabljive in se niso mogle več spominjati besedi, ki jih je rabil njih predstojnik, ki je bil zaradi tega tudi oproščen.

Pri tej razpravi se je prečitelo tudi pismo vpokojenega nadučitelja Fürböcka, v katerem se dokazuje, kako sirovo, oblastno in nedostojno se je nadzornik Huber vedel tudi proti temu svobodomiselnemu učitelju. Nadzornik Huber je vse tajil, kar se mu je očitalo; da, še celo tako predrzen je bil, da je zagrozil Fürböcku s tožbo, ki je pa iz previdnosti ni vložil. Stvar je pa prišla potom časopisja v javnost, in gornjeavstrijski namestnik je kot predsednik deželne šolskega sveta pozval Hubra, da takih očitkov ne sme kar mirno prezreti, ampak mora tožiti.³⁾ Na ta poziv je vložil Huber tožbo proti vpokojenemu nadučitelju Fürböcku zaradi žaljenja časti in zaradi razširjanja navidezno neresničnih dejanj. Razprava pri okrajnem sodišču v Urferu se je končala s popolnim porazom Huberjevimi: nadučitelj Fürböck je bil oproščen, ker je doprinesel dokaz resnice. Nadzornik Huber je v istini nehrlil naprednega nadučitelja, ki je osivel službi, tako-le:

„Preganjal Vas bom do krvi; pobil in upognil Vas bom tako, da boste imeli dovolj, čeprav ste star mož; osramočeni in zaničevani boste morali od tu proč; niti vinarja pokojnine ne boste dobili; tako kazni tudi zaslužite. Vi, podel, zavržen človek! Imamo Vas še vedno v rokah, čeprav ste v penziji!“

Pri tej razpravi je navedel Huber, ki je do skrajnosti vse tajil, kot pričo predsednika krajnega šolskega sveta, kmeta Krallerja, ki je bil prisoten pri tem „razgovoru“. Ta, seveda, izjavi, da ni ničesar slišal! Ker ga je pa postavila cela vrsta drugih prič na laž, je uvedlo državno pravdninstvo zoper Krallerja kazensko preiskavo zaradi krive prisega! Razprava je bila dne 24. avgusta t. l., in sicer pred deželnim sodiščem v Lincu. Kraller deloma prizna in izjavi, da ga je nadzornik Huber takoj po „razgovoru“ v Mattighofnu (dne 7. novembra 1910) pozval, naj ves „razgovor“ s Fürböckem natančno zapiše... V popisu tega „razgovora“ se pa nahajajo taki izrazi, ki so v protislovju z omiko tega krajnega šolskega predsednika.

Državno pravdninstvo je na podlagi preiskave izjavilo, da je nadzornik Huber jako sumljiv, da je pri hudodelstvu Krallerjevem sodelen, da je pravzaprav pravi krivec in kot tak hujše obdolžen, kakor pa obtoženec Kraller.

²⁾ Nadzornik Maier je tudi osorno zavrnil učitelja, ki je hotel dati pojasnilo na nadzornikovo poročilo z besedami: „Jaz si svojega poročila ne pustim kritikovati.“ Uredn.

³⁾ Radovedni smo, kdaj pozove deželni predsednik baron Schwarz našega Maierja, da mora tožiti naš list, da nam bo pred sodiščem mogoče nastopiti dokaz resnice in dokazati vse, kar smo o Maierju trdili. Uredn.

Nadzornik, ki je bil kot priča zapri-sežen, ne more zdaj natančno povedati, kaj je govoril, prizna pa, da je mogoče, da je res rabil navedene besede proti nadučitelju Fürböcku, čeprav je prej vse tajil! Izjavil je pa zopet pod prisego, da ni kričal in da ni bil nič razburjen! In vendar so štiri priče dokazale, da je Huber tako kričal, da so se razumele njegove besede celo na daljavo 60 metrov!...

Kraller, nadzornika Hubra glavna priča, je bil zaradi krive prisega obsojen na šest tednov težke ječe z enim postom in na poravnava vseh stroškov. Tako je postal ta mož žrtev nadzornika Hubra, oziroma gornjeavstrijskih klerikalcev.

Z nadzornikom Hubrom, ki je s svojim terorizmom napram učiteljstvu oškodoval ugled učiteljstva in s to razsodbo pa ugled nadzorovalnih šolskih organov, bo pa v obliki plave pole obračunalo — naučno ministrstvo.*)

*) Ako naši Maierjevci sami tega ne store, bo naša skrb, da jim preskrbimo — penzijo! Uredništvo.

Učiteljica, žensko vprašanje in gibanje.

Referirala na II. zborovanju sloven. učiteljskih abiturientov in abiturientk gđč. Stičova.

Žena v službi duševnega in telesnega dela.

Kakor hitro se je dovolil ženi dostop do najraznovrstnejših strok šolstva, se ji je s tem dovolil tudi dostop do najraznobarvenejših služb.

Razen v službe, ki so specialno ženske, so: šivanje, pranje, likanje, izdelovanje perila, nakitja, cvetic, pletenje nogavic, kvačkanje čipk, vezenje, predilstvo itd., se je s strokovno in višjo izobrazbo dal tudi dostop v prej nedostopne službe.

Prvi poklici žene so bili malo obrtno delo. A naval kapitalizma je odtrgal ženo vedno bolj in bolj njenemu pravemu poklicu in jo je nagibal vedno bolj in bolj v svet — na delo.

Celo omoženi ženi ni nič pomagalo sklicevanje na materinske dolžnosti, morala je tudi ona na delo v tvornico in je postala tako žrtev sedanje kapitalistične družbe — družbe izkoriščanja.

Toda ker je kapitalizem prisilil tudi meščansko ženo do pridobitnega dela, si je morala tudi ona poiskati poklic. Preponiževalno se je zdelo meščanski hčeri iti v delavnico, zato si je iskala meščanska žena v prvi vrsti dela v takozvanih višjih poklicih.

Iskala si je trgovske izobrazbe in šla je v trgovino.

Prešla je od telesnega dela, ki vse-kakor često škoduje ženi v njenem pravem poklicu, do pol mehaniško-duševnega dela.

A ni dolgo trajalo, ko je žena na podlagi višje izobrazbe prodrla tudi v urade in danes jo vidimo v njih kot dobro duševno-mehaniško moč.

Izobrazba je ženi odprla pot, da jo danes vidimo že v marsikaterih „uradih“, in vidimo kot učiteljico, kot profesorico, da, vidimo jo kot zdravnico itd.

Tako vidimo, da je žena prešla od telesnega dela, ki je bilo njenemu razvoju često kvarno, do duševnega dela in je prodrla v duševnem delu in tozadevnih poklicih že precej daleč.

Prodira danes celo na polju vede in umetnosti. V tem oziru seveda toliko kolikor je to njeni razvojni stopnji že primerno.

Ellen Keyeva piše v tem oziru sledeče:

„Kjer je potreba konstruktivnega daru, tam so se žene doslej malo odlikovale: niso ustvarile nekakega filozofičnega sistema, ne velike religije, ne velike skladbe, ne monumentalne stavbe, ne klasične drame, ne klasične epopeje. Odlikovale pa so se v eksaktnih vedah, v katerih se jim je sposobnost odrekalo, n. pr. matematiki, astronomiji, fiziki.

Tudi na polju iznajdb, odkritij in stvarjenja so delavne, četudi se sedaj še nobena ni izkazala s kako epohalno iznajdbo. — Če je bila današnja inferiornost na vsakem tem polju naravna usoda žene, to bo mogoče določiti šele tedaj, ko bodo žene že več rodov imele pravico do iste

izobrazbe kakor moške in isto izpodbudo od doma in družbe. — Morda je bila njena genialnost dosedaj ovirana ali pa je — in jaz mislim, da je to — posebne vrste, različna od moške.“

Tako poroča Ellen Keyeva o prodiranju žene do najvišjega duševnega dela.

Eno lahko trdimo: žena danes prodira — čeprav ne v masah — tudi v višje poklice!

Izmed vseh ženskih poklicev pa je po splošni sodbi ženi najbolj primeren in prikladen poklic učiteljice.

To je duševni poklic žene, v katerem lahko razvija žena vsa svojstva, potrebna k ženskem razvitku, vsa materinska svojstva.

Je pa tudi poklic učiteljice najbolj soroden s poklicem materinstva, ker vrši nalogo matere: pouk in vzgojo mladine — otrok.

Če pridružimo poklicu učiteljice še narodno-socialno delo, je to najidealnejši del rešitve ženskega gibanja — za nas.

Z ozirom na državni ljudskošolski zakon, pa nam je pripomniti, da ima žena tu iste hibe v pravicah kakor pri drugih poklicih in da je zakonu pridajati in odzveti še marsikaj — preden bo v soglasju s sodobnim ženskim gibanjem in zahtevami žene v tem poklicu.

Preosnova državnega ljudskošolskega zakona si mora vzeti tudi žensko vprašanje za podlago, če se hoče ta preosnova rešiti pravično!

(Konec.)

VIII. deželna učiteljska konferenca

se vrši v Gradcu v dneh 11., 12. in 13. septembra 1911.

Dnevni red razprav je sledeči:

1. Revizija učnih načrtov za občne ljudske šole.
2. Poročilo o imeniku za ljudsko šolo (eventualno meščansko šolo) potrebnih učil, ki se izda v smislu § 18. šol. in učnega reda. V zvezi s tem je: Poročilo o novi stenski karti Štajerske od Rothauga in Trunka.
3. V koliko je ideja stvarilnega dela kot poučni princip vobče in v posameznih učnih predmetih ljudske in meščanske šole že sedaj izvedljiva.
4. Poročilo o bistvu eksperimentalne didaktike in v koliko se ljudska šola lahko na eksperimentalnih poizkusih udeležuje.
5. Osnutek službenega predpisa za učitelje in učiteljice na ljudskih in meščanskih šolah.
6. Reforme uradnih konferenc.

Odposlanci k deželni učiteljski konferenci iz slovenskega Štajerja so:

1. Šolski okraj Brežice: Knapič Ivan, nadučitelj v Vidmu.
2. Šolski okraj Celje (okolica): Ljudevit Černej, šol. voditelj v Grižah in Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah.
3. Šolski okraj Gornji grad: Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu.
4. Šolski okraj Konjice: Henrik Schell, nadučitelj v Žrečah.
5. Šolski okraj Kozje: Valentin Pulko, nadučitelj v Dobjem.
6. Šolski okraj Laško: Anton Gnus, nadučitelj v Dolu, in Hildegard Rieger, učitelj v Trbovljah-Vode.
7. Šolski okraj Ljutomer: Ivan Robič, ravnatelj v Ljutomeru.
8. Šolski okraj Mahrenberg: Franc Witzmann, nadučitelj v Ribnici.
9. Šolski okraj Maribor (okolica): Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah, in Avgust Požegar, nadučitelj v Žiteški vasi.
10. Šolski okraj Ormož: Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu.
11. Šolski okraj Ptuj: Ivan Kaukler, nadučitelj v Ptujski okolici, in Miha Vauhnik, nadučitelj pri Sv. Marku.
12. Šolski okraj Rogatec: Martin Sotošek, nadučitelj v Žetalah.
13. Šolski okraj Sevnica: Josip Mešiček, nadučitelj v Sevnici.
14. Šolski okraj Slovenjgradec: Franc Vrečko, ravnatelj v Slovenjgradu.
15. Šolski okraj Slovenska Bistrica: Josip Kokl, nadučitelj v Studenicah.

16. Šolski okraj Sv. Lenart: Josip Maurič, nadučitelj pri Sv. Trojici.

17. Šolski okraj Šmarje: Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici.

18. Šolski okraj Šoštanj: Ivan Lukman, učitelj v Šoštanju.

19. Šolski okraj Vranksko: Fran Lorber, nadučitelj v Braslovčih.

20. Šolski okraj Zgornja Radgona: Josipina Kren, učiteljica v Št. Petru.*)

* Adolf Bischofberger, nadučitelj v Deutschlandsbergu, je izdelal: Osnutek normalnega učnega načrta za občne ljudske šole na Štajerskem, ki ga je dal tiskati c. kr. deželni šolski svet in ki so ga dobili vsi odposlanci, ker bo služil za podlago posvetovanja in sklepanja o tem referatu.

*) Upamo, da nam kateri tovarišev delegatov pošlje o konferenci natančnejše poročilo. Uredn.

Zborovanje Slomškove Zveze.

V zadnji številki smo že nakratko poročali o zborovanju Slomškove Zveze, ki se je vršilo dne 7. t. m. v Rokodelskem domu v Ljubljani. Obljubili smo tedaj, da pričimo Jakličev in Lampetov govor doslovno, da bo mogoče našim čitateljem presoditi, s kakimi lažmi in s kako prazno slamo sta imenovana imenitnika krmila uboge poslušalce. Danes izpolnjujemo to obljubo in objavljamo oba govora natanko tako, kakor ju je natisnil „Slovenec“ z dne 7. septembra (štev. 205), pridržujoč si seveda pravico, da napišemo o priliki tudi komentar.

„Slovenec“ piše, da je občni zbor otvoril predsednik Sl. Zv. državni in deželni poslanec Jaklič, ki je pozdravil navzoče ter v kratkih potezah očrtal razmere krajnskega učiteljstva. Med drugim je izvajal sledeče: Naše vrste se množijo! To so konstatirali nehote naši tovariši iz nasprotnega tabora, kajti oni jih izkazujejo v svojih vrstah čedalje manj. Vendar so še vedno v večini. Situacija je sledeča: Klika v Ljubljani ima v rokah učiteljska društva, tiskarno, vdovsko društvo itd. Kako je dobro preskrbljena! Ta klika identificira svoje interese z interesi učiteljskega stanu. Potem je na deželi nekaj njenih podrepanikov in priganjačev, ki izvršujejo delo mešetarjev. Klika se je zadnje čase nekoliko potuhnila, spustila pa je na delo tiste svoje podrepanike. Ogromna večina liberalnega učiteljstva je pa s svojim vodstvom skrajno nezadovoljna. Čutijo, da jim škoduje politika njihovega vodstva. Toda ta večina ne pomeni ničesar, ker nima toliko poguma, da bi nastopila proti kliku. Ta ogromna večina liberalnega učiteljstva je samo za to tukaj, da izvoli in plača vsako leto nekaj delegatov, da ne gre Jelenc sam na letno skupščino zaveze. Ta klika terorizira svoje ljudi in jih izkorišča. Kliki ni zadosti, da plačujejo učitelji obresti njihovih podjetij, vzdrževati morajo še „Učiteljskega Tovariša“. Mnogi ga morebiti še čitajo, a mislim da niste naročeni. Duh, ki vlada v njem, je kvarljiv. Uradno se je konstatiralo, da priobčuje zasebna pisma. To se ni zgodilo enkrat, temveč večkrat, in s tem kaže le nizkost svojega postopanja. Ta klika vodi nezavedno liberalno maso in jo terorizira, jo izkorišča, daje pa tudi navodila svojemu učiteljstvu, kako naj nastopa proti nam, nerekuje mu psovke, ki naj jih uporablja proti nam. V „Učiteljskem Tovarišu“ pada psovka in to morajo ponavljati vsa liberalna usta. Ne bom odgovarjal na vse psovke, ampak samo na „koritarje“. Tistim gospodom, ki so pri koritih, je ta beseda najbolj na jeziku (Smeh. Pritrjevanje) in na srcu. Liberalci sami pa so najhujši koritarji. Zase hočejo vsa najboljša mesta, najboljše plačane službe in največje podpore. Oni bi pa naj zmerjali naš deželni zastop in deželni šolski svet neovirano, naši učitelji bi naj bili nastavljeni po hribih in samotah. Edino to naj bi bilo po njihovih nazorih krščansko in pošteno, pravično in nekoritarško! Toda mi se nismo zastonj borili toliko let; mi smo se organizirali, da steremo liberalni terorizem sploh. Naše koritarstvo tiči le v tem, da zahtevamo pri enaki kvalifikaciji prednost članu „Slomškove zveze“. Kjerkoli imajo naši ljudje kaj moči in kaj